

EĞİTİM GÜNDEMİ

KONTROL ET; KONTROL EDEMEZSEN İŞGAL, İŞGAL EDEMEZSEN TALAN ET POLİTİKASI

Ünal Özmen

ozmenu@gmail.com

Eğitimi 15 yıldır İslamcıların belirlediği gündem çerçevesinde tartışıyoruz. Her gün İslamcı parti AKP'nin yeni bir pratiği ile karşılaşan bizler, bu süre içinde bir türlü kendi gündemimize dönmeyi başaramadık.

Ocak 2017'de tartışmaya açılan öğretim programları değişikliği de hepimizi hepten teslim aldı. Okulların açılmasına ramak kala, Eylül'ün ilk haftasında yine bir iktidar icraatı olan ders kitaplarındaki pedagojik olmayan içerik ve unsurlara odaklandık.

2012'de 4+4+4 sistemine geçişle birlikte din derslerinin ağırlığının artması, birçok okulun din eğitimi veren okullara dönüştürülmesi, bu ders ve okullara uygun müfredatların habercisiydi. 2017 müfredatı, dönüştürülen okullara, bilimden esinlenen bilgilerden ayıklanmış program ihtiyacından doğdu. Öğretim programlarındaki değişikliği, program tekniğine aykırı olarak haftalık ders dağıtım çizelgesinin değiştirilmesi izledi.

Programların din ve milliyet kökenli dogmatik değerler eksenine oturtulmasına; dinle çelişen bilimsel içeriklerin ve kaynağı insan olan evrensel değerlerin öğretim programlarından ayıklanmasına caydırıcı tepki verilmemesi, programların resmen kabulünün ardından ders saatlerinin sü-

resinin yeniden belirlenmesi konusunda hükümeti cesaretlendirdi. Nitekim Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz, yeni müfredatla ilgili çok büyük eleştiri almadıklarını belirterek muhalefetin tepkisizliğinden duyduğu hoşnutluğu "100 bin veya daha fazla düşünürsek 1 milyona yakın değişiklik olmasına rağmen, hemen hemen herkesin üzerinde eleştiri yaptığı bir iki konuyu geçmedi" sözleriyle dile getirdi.

Haziran 2017'de bir yönergeyle biyoloji ders saatinden alınan bir saat, din dersine eklendi. Bu, evrim kuramının ders konusu olmaktan çıkartılması ardından, bilime karşı yeni ve açık bir meydan okumaydı. Ardından, 24 Haziran 2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan bir genelgeyle bir yerleşim biriminde imam hatip okulu açılabilmesi için asgari 50 bin nüfus koşulu 5 bine çekildi. 5 bin nüfuslu yerleşim birimlerinde ortalama 150 lise öğrenci ve bir genel lise vardır. Plan açık; bu ölçekteki kasabalarda ikinci bir lise açmak mümkün olamayacağına göre, yoksul kasaba öğrencileri, tek seçenek olarak dönüştürülen imam hatip liselerine mahkûm edilecek.

Okulların imam hatiplere dönüştürülmesi, müfredat değişikliği, pedagojik olmayan yönetsel kararlar eğitimin dinselleştirilmesinden öte anlam içeriyor: 2012'den sonraki her eğitimsel karar bir kamusal

alan olan eğitim ve eğitim kurumlarının işgaline yönelik yeni bir girişimdir.

2002'den bu yana yapılan her seçim, İslamcıların siyaset alanını daha güçlü bir şekilde kontrol etmesine yarayacak bir şekilde sonuçlandı. Evet, İslamcılar seçim sonuçlarından aldığı güçle siyaset alanını kontrol edebiliyor; fakat çoğunluk olmanın doğrudan etkileyemediği sosyal alanlarla, düşünceyi etkileyen bilimsel faaliyet alanlarını kontrol edemiyor. Bu nedenle her dinsel hareket gibi İslamcı parti AKP de kontrol edemediği kamusal alanları işgal ediyor. Eğitimin, bireyi kamusal alanın etkin bileşenlerinden biri haline getiren misyonu, AKP'nin eğitim kurumlarında daha vahşi bir işgal planı uygulamasına yol açıyor.

Çoğunluk desteğiyle kontrol edilemeyen eğitim alanındaki işgal, parti kadrolarının fiili müdahalesiyle teslim alınan okulların ardından eğitimsel içeriklerden dinle çelişen unsurların ayıklanmasıyla tamamlanmış olacak. Hiç kuşkusuz bu, cumhuriyet kazanımlarını tasfiye edip kendi rejimini kurma yolundaki İslamcılar açısından büyük başarı; onun başarısı, doğal olarak halk için büyük bir yıkım projesinin sonu demek.

Tam bu noktada, toplumdaki huzursuzluğun açığa çıkmasıyla önce CHP, ardından Birleşik Haziran Hareketi eğitimi siyasi gündeminin önemli başlıklarının arasına aldı. CHP 7-8 Eylül'de "Eğitimin Üç Şartı: Bilimsellik, Laiklik, Adalet; Haziran Hareketi ise "Gerici ve piyasacı eğitim dayatmasına karşı geniş bir mücadele zeminini

yaratmak, sorunların boyutlarını tespit edip çözüm yollarını tartışmak amacıyla" 9-10 Eylül tarihinde Eğitim Kurultayı düzenledi. Ayrıca eğitim, CHP'nin 27-30 Ağustos'ta Çanakkale'de düzenlediği Adalet Kurultayının da ana başlıklarından biriydi. Kurultay ve çalıştaylarda eğitimdeki adaletsizlik, buna neden olan politikalar ve çözüm yolları ele alındı. Elbette önemli olan, entelektüel tartışmaların kaybedilmek üzere olan bu kamusal alanı yeniden kazanacak direnişi örgütleyecek aşamaya evrilmesidir. Eğitim Sen dahil birçok sivil toplum örgütünün 17 Eylül'de İstanbul'da düzenlediği miting önemli olmakla birlikte kastettiğim direnişin karşılığı değil. Sahada, bizzat eğitim kurumlarında bütün dinselleştirme, milliyetçileştirme, halkı militarize etme pratiklerinin uygulanamaz hale getirilmesi gerekiyor.

Direnış yolları denince akla ilk gelen sivil itaatsizlik oluyor. Ne ki sivil itaatsizlik hukuki dayanağı olan saldırılara karşı geliştirilmiş pasif bir eylem biçimidir. Oysa Anayasa dahil birçok temel kanun, korumaya çalıştığımız eğitim hakkı mücadelesinde bize hukuki destek sunmaktadır. Örneğin "Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. ... Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür." diyen Anayasanın 42. maddesi ile "Anayasanın hiçbir hükmü, Türk toplumunu

çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma ve Türkiye Cumhuriyetinin laiklik niteliğini koruma amacını güden inkılâp kanunlarının, Anayasanın halkoyu ile kabul edildiği tarihte yürürlükte bulunan hükümlerinin, Anayasaya aykırı olduğu şeklinde anlaşılabilir ve yorumlanamaz” laikliğin geçtiği maddeleri koruyan 174. maddesi İslamcı hükümetleri yasaları ihlal eden taraf durumuna düşürmektedir. Bu yasalar yerinde durduğu sürece hukuken ihlal edilenler yasalardan yana olanlardır; yasalara aykırı davranışlar ise yasal hakları ihlal edilenler karşısında işgalcidir.

Türkiye’de kamusal alan İslamcıların işgali altında: Kent meydanları, turizm alanları, tarihi mekânlar gibi eğitim ve eğitim kurumları da camilerin, ibadet kültürünün, milliyetçi ve mezhepçi sembollerin araç olarak kullanılmaktan çekinilmediği saldırıdan payını fazlasıyla almaktadır. Kamusal alanın bileşenlerinden biri olmanın koşulları bellidir: Demokratik tutumu benimsemek zorunlu şart; tartışmaya, eleştiriye, değişime açık olmak; rakibine ve ittifak yaptığın diğer grup ve fikirlere karşı şiddete başvurmamak... Bu şartlara uymadığı sürece inançlar kamusal alanın bileşeni olamaz. İsrarcı olması onu işgalci durumuna düşürür. İşgale karşı direnmek ise meşrudur.

Eğitim ve eğitim kurumlarının işgaline karşı direnmek, diğer kamusal alanlardan daha yaşamsal önem arz etmektedir. Çünkü eğitim, kendisi bir kamusal alan olmanın ötesinde, bireyi ve toplumu kamusal faaliyetlere katılımında güçlendirici role sahiptir. Eğitimi kontrol eden, diğer kamusal alanları kontrol eder; bu alandan çekilen kamusal alanları terk etmek durumunda kalır. Bu yönüyle eğitim, meşruiyet tartışmasına izin vermeyecek farklı direnme yol ve yöntem çeşitliliği de sunmaktadır. Ayrıca yediden yetmişe herkesi ilgilendiren bir sorun alanı olması bakımından eğitim kuşak, kültür, yaş ve sınıfsal farklılıklardan kaynaklanan ittifak güçlüğü yaşanmadan herkesi bu ortak alanda buluşturma potansiyeline sahiptir. Önemli olan bu direnişi örgütleyebilmek; tabii önce işgalciyi ve işgal politikasını reddetmek gerek; sonra öğretmenin, öğrencinin, velinin, eğitimden ekonomik ve sosyal yarar bekleyen her kesimin direnişe katılması gelir.